

Monumentnummer*: 519169

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 11 september 2000
Kadaster deel/nr 82830/139

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Oirschot Oirschot Noord-Brabant

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Oirschot K 2052

Omschrijving**

Inleiding

De H. BERNADETTEKERK is een driebeukig kerkgebouw met oostelijke toren, gebouwd in 1935-'36 naar een ontwerp van A.J.M. Rats, Blerick. Het gebouw is in de detaillering aangepast aan de landelijke omgeving en uitgevoerd in een traditionele vormtaal met gotiserende motieven, ontleend aan de Brabantse gotiek, vermengd met stijlelementen van de school van A.J. Kropholler. Wat de plattegrond betreft is het een echte 'volkskerk' uit de jaren '30: het kerkvolk is aan twee zijden rond het altaar geschaard en het zicht op het altaar wordt nauwelijks belemmerd door pijlers etc.

Omschrijving

De kerk heeft een torenachtige ingangspartij, een schip van vier traveeën met smalle processiegangen, een iets hoger koor van twee vakken met driezijdige sluiting, aan de noordelijke zijde geflankeerd door een nevenkapel van drie vakken en aan de zuidelijke zijde door een uitgebouwde biechtstoel en sacristie met toren. Links van de westelijke ingangsegevel bevindt zich een achthoekige doopkapel. Het gehele gebouw is opgetrokken uit baksteen en heeft een plint van ratels. Tegen de muren staan lage maar zeer zware steunberen met natuurstenen afzaten. Schip en koor worden gedekt met zadeldaken, voorzien van verbeterde Hollandse pannen. Hemelwater wordt afgevoerd door boven de afzaten van de steunberen geplaatste waterspuwers. De zijbeuken worden met lessenaardaken gedekt. In zowel schip als zijbeuk zijn spitsboogvensters toegepast. In de lichtbeuk hebben deze een bakstenen vork- en kettingboogtracering. Tegen de zuidzijde van het driezijdig gesloten koor staat een trapsgewijs verjongende, in plattegrond vierkante toren van vier geledingen. Het bouwwerk heeft overhoekse steunberen en een tentdak met verbeterde Hollandse pannen,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bekroond met een smeedijzeren kruis. Op de vierde geleding wijzen een opgeklampt hijsluik en spitsboogbiforen op de aanwezigheid luidklokken; het bijbehorende uurwerk is versierd met een polychroom tegeltableau. De westelijke façade heeft een hoog opgemetselde, trapsgewijze verjongende torenachtige gevel waarin een klok is gehangen. Centraal is een spitsboogportaal met opgeklampte deuren, waarboven in een spitsboognis een kalkstenen beeld van de H. Bernadette. Rechts van het portaal is een terracotta gevelsteen met wijdingskruisen en het opschrift: "AD. / MCMXXXV / XI Nov.". Erboven een hardstenen steen met de tekst: "Primum Lapidem / posuit J. van Gestel / Parochus / 11 nov. 1935 / Majestas Domini / implevit Domum / par. 2.7. / A.J. Rats architect". Links van de façade staat de achthoekige doopkapel met achzijdige, ingesnoerde spits met daktegels. In het interieur vallen de kleine ronde pijlers met korfbogige scheibogen op. Het brede schip heeft grote intercolumnia. De kerk wordt overkluisd door gemetselde, samengestelde kruisribgewelven met getande gordelbogen. De westelijke orgelgalerij boven de hoofdingang heeft samengestelde spitsbogige kruisgewelven. De smalle zijbeuken worden overkluisd door spitsbogige driekwart tongewelven. In de apsis een gemetselde culot. Het koor is door een triomfboog van het schip gescheiden. In de noordelijke kapel vallen de sterk gebombeerde samengestelde kruisribgewelven op. In het interieur zijn onder meer van belang de oorspronkelijke elementen zoals het ongepolychromeerde kruisbeeld (1938, Van Eck), de marmeren communiebanken met ajour in brons uitgevoerde roosters (met pelikaan, lavende herten, vissen en mand met broden) en bijbehorend marmeren eucharistiealtaar met bolpotige stipites, de tussen twee pijlers in het koor geplaatste preekstoel met smeedijzeren hekwerk; de tegelvloer in het koor (met lavende herten) en de (lager gelegen) tegelvloer in het schip (in verschillende grijstinten), de houten kerkbanken met opvallend aangebrachte pen-gatverbindingen en de geglazuurde kunststenen wijwatervaten bij de portalen.

Waardering

De kerk is van algemeen belang. Het gebouw heeft cultuurhistorisch belang als bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling van het katholicisme in het zuiden in het Interbellum en is tevens van belang als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van de traditionalistische volkskerk. Het heeft architectuurhistorisch belang door de stijl en de detaillering die onder meer verwijst naar het silhouet van de oude toren van Oirschot en is van kunsthistorisch belang door de interieuronderdelen. Het gebouw is tevens van belang als voorbeeld van het oeuvre van de architect Rats. Het heeft ensemblewaarden vanwege de bijzondere situering verbonden met de ontwikkeling van het kerkdorp Spoordonk. Het is van belang vanwege de architectuurhistorische, typologische en functionele zeldzaamheid.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument